

Fortidsminneforeningen
Norsk Kulturarv
Norges Husflidslag
Forbundet KYSTEN
Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvener
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Landslaget for lokalhistorie
Arkivforbundet
Museumsbanerådet
Norges Metallsøkerforening

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Norsk Skipsfartshistorisk Selskap
Norsk Slektshistorisk Forening
Norske Akevitters Venner
Rutebilhistorisk Forening
Landsforeningen for Luftfartøyvern
Norges Linforening

Oslo 06. mai 2020

Korona-situasjonen: konsekvenser for kulturvernorganisasjonene

Norges kulturvernforbund har foretatt en kartlegging av praktiske og økonomiske konsekvenser av koronapandemien for våre medlemsorganisasjoner.

Kartleggingen viser at organisasjonene har måttet kansellere en rekke arrangementer som konferanser, stevner og landsmøter, men at de fleste andre møter avholdes digitalt. Organisasjonene jobber også med å bistå lokalledene med å finne gode løsninger i denne perioden, for å holde aktiviteten oppe og ha kontakt med sine medlemmer. Situasjonen har ikke store økonomiske konsekvenser for sentralleddene, så lenge tilskuddene opprettholdes.

Konsekvensene er derimot langt mer alvorlige for aktiviteten lokalt. Selv om mange lokallag har funnet løsninger i form av digitale møter, lengre dagnadsperioder, webinarer og økt synlighet på sosiale medier, er det mye som må avlyses i denne perioden. Mange aktiviteter er tuftet på fysiske møter og gjenstander, store arrangementer og turisme. Eksempler på dette er utleie av båter og rutebiler, flystevner, togturer, sommerleirer, overnatting på fyr og besøk til stavkirker. Selv om det nå lettes på restriksjonene i tiden fremover, forventer organisasjonene store økonomiske tap.

Sommeren er høysesong for mange av våre organisasjoner og danner inntektgrunnlaget for drift, iverksetting, formidlingstiltak og nye aktiviteter. Når inntektene uteblir, vil dette få store konsekvenser. For eksempel regner Fortidsminneforeningen med å tape 2/3 av organisasjonens årlige omsetning på besøkeiendommene denne sesongen, selv om nordmenn får dra på ferie i eget land. Medlemsfyrene i Norsk Fyrhistorisk Forening taper rundt 60 prosent av sine inntekter som følge av stenging og deretter avbestilte overnattinger utover sommeren. Norsk Forening for Fartøyvern estimerer et tap på 97 mkr i tapte inntekter for sine medlemsfartøy.

Behovet for kompensasjon er derfor stort. Det er allerede et stort vedlikeholdsetterslep på mange kulturminner og klimaendringer fører til ytterligere forringelse.

Organisasjonene frykter også langsiktige konsekvenser. Redusert aktivitet kan på sikt føre til lavere deltakelse, færre medlemmer og tap av verdifull kompetanse. Det vil derfor være et stort behov for å kunne jobbe målrettet med rekruttering, aktiviteter og vedlikehold også i tiden fremover. Mange av arrangementene som avlyses er viktige arenaer for synliggjøring, engasjement og rekruttering. Derfor er det viktigere enn noen gang med gode og forutsigbare rammevilkår for organisasjonene.

Kulturvernforbundet har tett kontakt med Frivillighet Norge, som har den overordnede rollen ift frivilligheten og kontakt med myndighetene om utarbeidelse av krisepakker. Vi ser imidlertid at mye av vår aktivitet ikke passer inn i de fremlagte kompensasjonsordningene.

- Kompensasjonsordningen som forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet gjelder bare for egne arrangement og ikke ved deltakelse på andres arrangement, utleie eller overnatting. Det er også andre begrensninger som fører til at mange faller utenom ordningen.

- Kontantstøtteordningen for næringslivet gjelder ikke for frivillige organisasjoner.

I Kulturmeldingen fra 2018 påpeker myndighetene at det er et nasjonalt mål å ta vare på og formidle kulturarven. I den nye stortingsmeldingen om kulturmiljøpolitikken (Meld. St. 16 2019/2020) understrekes kulturvernorganisasjonenes innsats:

«Mange frivillige organisasjoner på kulturmiljøfeltet har høy kompetanse og gjør en stor innsats for å ta vare på og formidle både materiell og immateriell kulturarv. Dette er en innsats som i stor grad kommer hele samfunnet til gode.»

Denne innsatsen gjøres på frivillig basis, med minimale lønnsutgifter, og med en inntekt som går tilbake til driften. Organisasjonene sparer slik sett staten for milliarder av kroner. Innsatsen bidrar også til verdiskaping lokalt. For at kulturvernorganisasjonene skal opprettholde aktiviteten og den viktige funksjonen de har, er det behov for støtteordninger og kompensasjon.

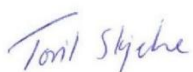
Kulturvernforbundet har følgende forslag til myndighetene i denne perioden:

- 1) **Opprettholdelse av tilskudd** til kulturvernorganisasjonene, samt økte tilskudd til prosjekter.
- 2) **Krisepakker** som også dekker våre behov. Dette gjelder også for organisasjoner utenfor Kulturdepartementets sektoransvar. Det må opprettes en kontantstøtteordning for frivilligheten, med kompensasjon av inntektstap knyttet til ordinær drift. I tillegg er det behov for en justering av pakken fra Lotteri- og stiftelsestilsynet slik at den dekker tapte inntekter for hele sommersesongen, og en justering av støtteordninger for bedrifter, slik at de treffer små reiselivsaktører med sesongbetont drift bedre.
- 3) **Syssestiltak** lignende det som ble gitt til fartøyvernet i 2016, da det ble øremerket 40 mkr til istandsetting av prosjekter som gir god syssestiltakseffekt. Tiltakene bør gjelde flere deler av kulturvernsektoren, også på områder som faller innunder Samferdselsdepartementets ansvarsområder. Dette vil også bidra til å øke engasjement, videreføre kompetanse og gi tradisjonshåndverk et nødvendig løft. Slike tiltak kan bidra til «Union Rampart-modellen» som foreslås i Kulturmiljømeldingen.

I tillegg foreslår vi følgende tiltak for å styrke kulturvernorganisasjonenes innsats:

- 4) En økning til kulturvernorganisasjonene over statsbudsjettet:
KLD: kap. 1400 post 70 (frivillige miljøorganisasjoner) og kap. 1429 post 74 Fartøyvern
Kulturrådet post 55
Samferdselsdepartementet eller underliggende etater (ny)
- 5) Økte midler til istandsettingsprosjekter gjennom Kulturminnefondet. Vi gjentar ønsket om å utvide Kulturminnefondets portefølje til å inkludere også bevegelige kulturminner, gitt øremerkede midler
- 6) Full momskompensasjon

Med vennlig hilsen

Toril Skjetne
Generalsekretær
Norges kulturvernforbund